

вали земљу и били богати велепоседници и пољопривредници. Иако се нису директно бавили политиком, као богати, виђенији чланови локалне заједнице и често, као вирилски одборници општине, имали су велики утицај на изборе у вароши и околини. Гавру и синове су јавно прозивали да "нису били добри Срби" јер су на изборима неколико пута подржали "владиног" кандидата за посланика на угарском сабору.

Међутим, већ Гаврини унуци, непосредно пред Први светски рат постали су активни чланови радикалне странке. На једној фотографији с почетка 1914. године, међу оснивачима "Српске читаонице" налази се чак осам чланова фамилије. После Првог светског рата они су представљали варошку економску и политичку елиту.

Током двадесетих година XX века најзначајнији и најмоћнији човек у Великој Кикинди био је Ђурин син - Јоца Будишин (1879-1943) посланик у парламенту Краљевине СХС из редова Народне радикалне странке.

Тридесетих година XX века улогу најмоћнијег Будишина преузео је Стева (1887-1944), син Шандора чији лик се такође налази на дарованом портрету. Стева је био посланик у парламенту Краљевине Југославије, а 1938. године је биран за сенатора Дунавске бановине. Био је члан владајуће ЈНС (Југословенска национална странка) и, касније, ЈРЗ (Југославенска радикална заједница). Он је и први оптужен од стране комунистичких власти. Поред Стеве, према пресуди "народног суда" стрељани су и његов брат Милош и брат од стрица Ђура.

Током периода социјализма Будишини, којима је национализован велики део имовине, наставили су да живе мирно, скромно и повучено у Кикинди, али су се многи и одселили из родног града.

Тек почетком деведесетих година прошлог века, судећи по неколико репортажа у локалним новинама, Кикинђани су се поново заинтересовали за судбину некада најмоћније породице у граду. Тада је први пут и објављена фотографија групног портрета

која се налазила у власништву Емила Будишина (1910-1994). Три деценије касније, захваљујући наследницима, овај, за локалну историју изузетно важан портрет стигао је у Народни музеј Кикинда.

Четири портрета: групни портрет оца (Гавра Будишин) са четири сина (Шандор, Лаза, Ђура и Мита) који је насликао локални сликар Ђура Пецић око 1875. године и портрете Јелисавете Будишин (рођене Теших, Гаврине супруге), Јелене Будишин (рођене Протић, Лазине супруге) и Скевије Будишин (рођене Ковачев, супруге Гавре млађег) Народном музеју Кикинда поклонили су наследници: Олга и Милана (ћерке Емила Будишина), њихова деца Емил, Вања и Војислав и унук Катарина, Анастасија, Тијана и Наталија.

У знак захвалности дародавцима, али и у циљу чувања сећања на ову некада значајну кикиндску породицу, Народни музеј Кикинда организовао је изложбу "Будишини - прича о породици кроз неколико портрета".

Захваљујући сарадњи са Галеријом Матице српске из Новог Сада, изложба садржи и два групна портрета из збирке Галерије које је насликао мокрински уметник Јован Дима 1898. године: "Породица Будишин из Кикинде - велепоседник Ђура Будишин са синовима Јоцом и Миланом" и "Породица Будишин из Кикинде II - Мила рођена Средојев, супруга Ђуре Будишина са кћерима Љубицом, Аницом, Наталијом, Саветом и Линком".

НАРОДНИ МУЗЕЈ КИКИНДА
25. фебруар - 15. април 2023.

Будишини
прича о породици кроз неколико портрета

Будишини
прича о породици кроз неколико портрета

Народни музеј Кикинда је током 2022. године од потомака породице Будишин добио на поклон четири портрета. На три појединачна женска и групном мушком портрету, налазе се чланови ове, некада најпознатије, кикиндске фамилије. Уз ова дела, музеју је поклоњен и родослов породице који је урадио Иван Будишин, а допунио кустос музеја Владислав Вујин на основу расположивих података са надгробних споменика и умрлица.

Породица Будишин, чак и данас када чланова ближе фамилије у Кикинди више нема, код суграђана, првенствено старијих, буди одређену врсту емоције. Кикинђани, углавном, нису волели Будишине, али су према њима имали и одређену дозу страхопоштовања. Некада су били љубоморни на њихово богатство, а између два светска рата су их прозивали због њиховог политичког деловања и корупције. Непосредно после Другог светског рата, неколико чланова фамилије, означени као издајници и сарадници окупатора, су стрељани, док су остали трпели комунистички терор одузимањем имовине, али и стављањем на стуб срама. Деценијама после тога, није било лако бити Будишин.

Први, нама познати Будишин из Велике Кикинде био је Јаков (1771-1845). Као знак "поштовања", деди Јакову и оцу Гаји (1795-1845), Гавра Будишин је на "Мелином" гробљу 1877. године подигао мали споменик од белог мермера. Управо Гавра који се налази на централном месту групног портрета са четворицом синова.

Гавра, Гаврило (1827-1895) био је први значајнији представник породице Будишин. Како пише на његовом споменику, био је "велепоседник, жупанијски и варошки представник, члан црквеног одбора". У архивским документима Гавра се често помиње као актер купопродаје пољопривредног земљишта.

Његови синови - на портрету с лева на десно: Шандор (Александар 1856-1916), Лаза (1851-1908), Ђура (Георгије 1853-1907) и Мита (Димитрије 1859-1919), такође су купо-

Ђура Пецић, *Гавра Будишин са синовима*, 1875. (збирка Народног музеја Кикинда)

Ђура Пецић, *Јелисавета Будишин*, 1875. (збирка Народног музеја Кикинда)

Непознати аутор, *Јелена Будишин*, око 1910. (збирка Народног музеја Кикинда)

Јован Дима, *Породица Будишин из Кикинде I*, 1898. (збирка Галерије Матице српске)

Јован Дима, *Породица Будишин из Кикинде II*, 1898. (збирка Галерије Матице српске)

Стефан Љишук, *Скевија Будишин*, око 1920. (збирка Народног музеја Кикинда)